

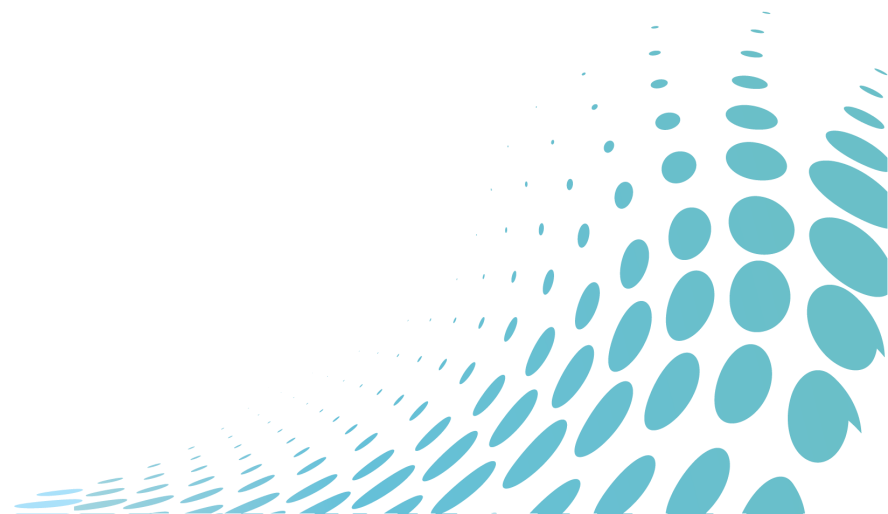
Fylkesmannen i Aust- og Vest-Agder

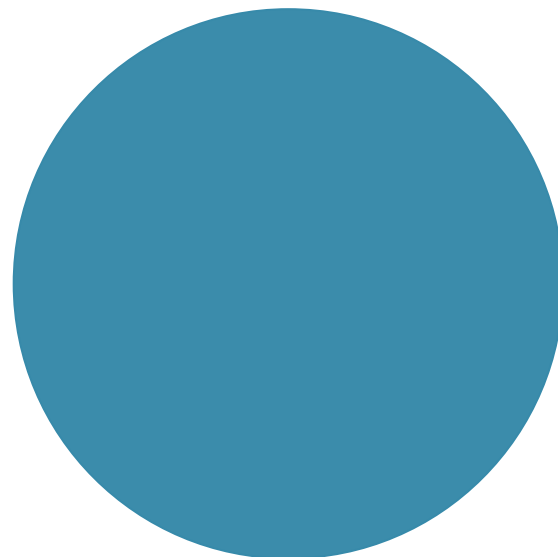
Lex barnehage

Barnehagefaglig grunnkompetanse

Januar 2016

v/ seniorrådgiver Line Duesund Svendsen

Hvor mange barn kan det være i en barnehage?

Kan vi velge hel fritt hva vi skal gjøre?

Kan vi nekte barna å spise sukker?

Hva hvis jeg oppdager at et barn er utsatt for vold?

Barna – har de noe de skal ha sagt?

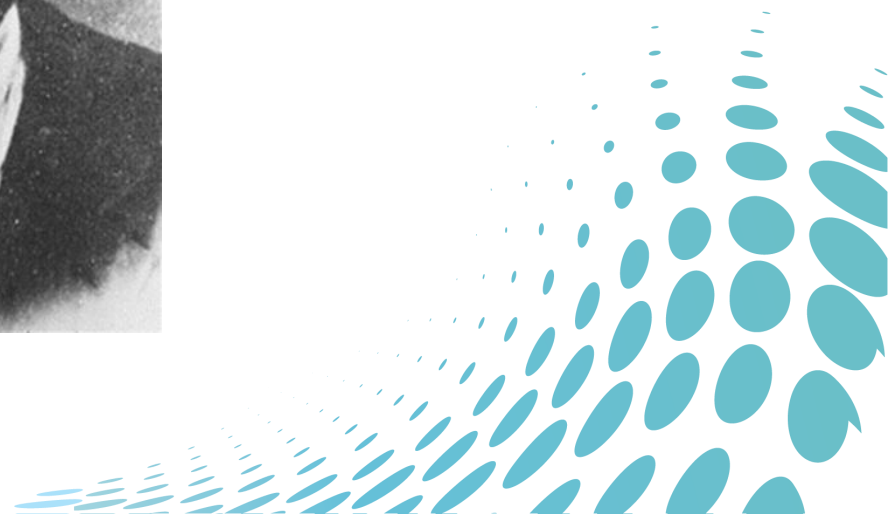
Jeg ser at et barn ikke får være med i leken – hva da?

Fylkesmannen i Aust- og Vest-Agder

Janusz Korczak 1878-1942

Fylkesmannen i Aust-og Vest-Agder

Eglantyne Jebb 1876-1928

Save the Children fund – Russland 1921

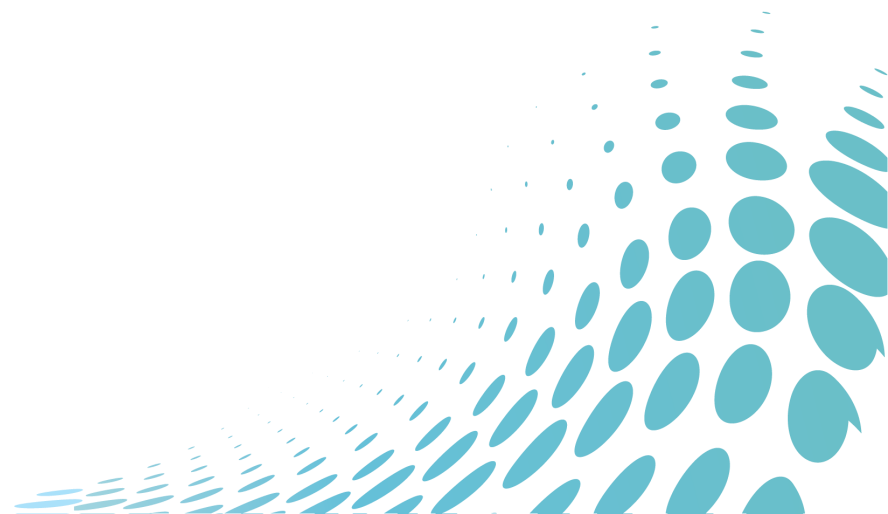

FN`s Verdenserklæring om menneskerettigheter

Artikkel 1.

Alle mennesker er født frie og med samme menneskeverd og menneskerettigheter. De er utstyrt med fornuft og samvittighet og bør handle mot hverandre i brorskapets ånd.

FNs konvensjon om barnets rettigheter

Barnekonvensjonen

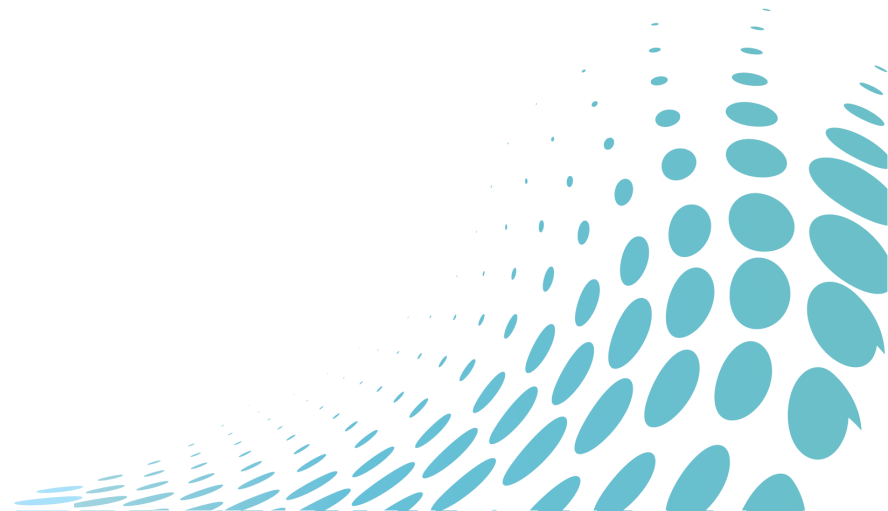
Barnekonvensjonen består av 42 artikler med rettigheter. Her er noen av rettighetene:

- Alle barn er like mye verdt.
- Alle barn har rett til et navn og en nasjonalitet.
- Alle barn har rett til beskyttelse.
- Alle barn har rett til best mulig helsehjelp og nok mat og drikke.
- Alle barn har rett til å si sin mening, og deres mening skal bli tatt på alvor.
- Alle barn har rett til å gå på skole.
- Alle barn har rett til lek, fritid og hvile.
- Alle barn har rett til tanke-, samvittighets- og religionsfrihet.
- Alle barn har de samme rettighetene.

Artikkel 12. Å si sin mening og bli hørt

Barnet har rett til å si sin mening i alt som vedrører det og barnets meninger skal tillegges vekt.

Medbestemmelse

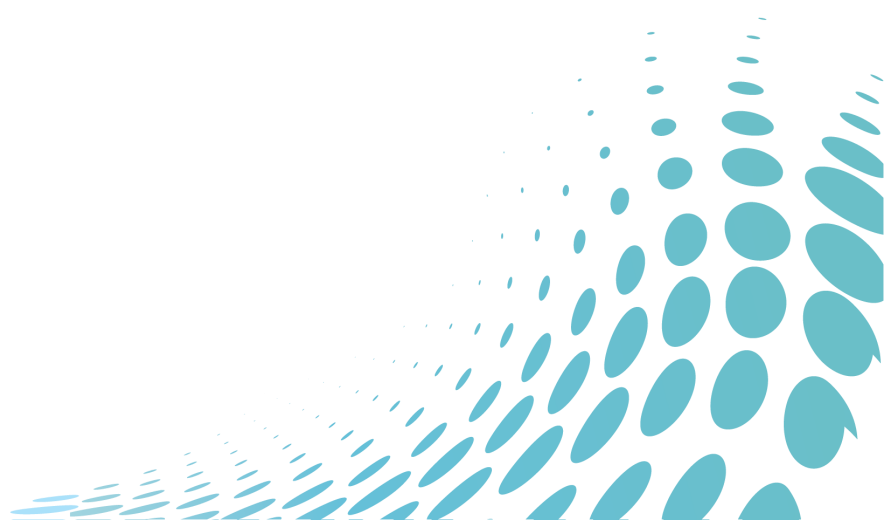
- Ikke en rett til selvbestemmelse, men medbestemmelse
- Barn skal få mulighet til å uttale seg
- Barnet skal bli lyttet til
- Det barnet sier skal bli tatt på alvor

- Ingen aldersgrense – også de minste barna
- Barn har mange måter å kommunisere på – verbalt og ikke-verbalt

Barnehagens betydning

- Fn's komite skriver at
«forskning har vist at opplysning, erfaring, miljø, sosiale og kulturelle forventning og graden av støtte og veiledning også bidrar til å utvikle et barns evne til å danne seg egne synspunkter».
- Her kan barnehagen være en god bidragsyter!

Barnehagen skal fremme demokrati

Gi barn kunnskap om at de har rett til å bli hørt

Gi barn kunnskap om retten til en oppvekst fri for fysisk og psykisk vold

Ha tilgang til personer de kan snakke fortrolig med

Lære barn å danne seg egne synspunkter – grunnlag for demokrati!

Barnas Klimapanel – Stiftet på Eidsvoll februar 2015

Elijah Hudgens (13) fra Oslo, Wilhelm Hatlen (10) fra Trondheim, Jarl Erik Torghatten Halvorsen (13) fra Askøy og Kaja Nyland (12) fra Lofoten presenterte Barnas klimapanel med stort engasjement. Om du har et forslag du vil dele med panelet, kan du gjøre dette på nett, på miljoagentene.no. - See more at:

<http://eub.no/nyheter/disse-er-engasjerte-i-kampen-mot-klimaendringer#sthash.80zx3xvB.dpuf>

Grunnleggende krav til når barn skal høres eller delta

- ❖ Er en prosess – ikke en engangsforeteelse
- ❖ Åpenhet og relevant informasjon som er aldertilpasset
- ❖ Frivillighet
- ❖ Respekt - Barnehagen må anerkjenne, respektere og bygge videre på gode eksempler der barn har medvirkret
- ❖ Relevant spørsmål for barna
- ❖ Inkluderende (jenter, gutter, ulike kulturer)
- ❖ Voksne godt kvalifisert til å lytte til barn
- ❖ Ta forholdsregler (vold, negative konsekvenser)
- ❖ Evaluere og overvåke (**barnehagemyndigheten?**)

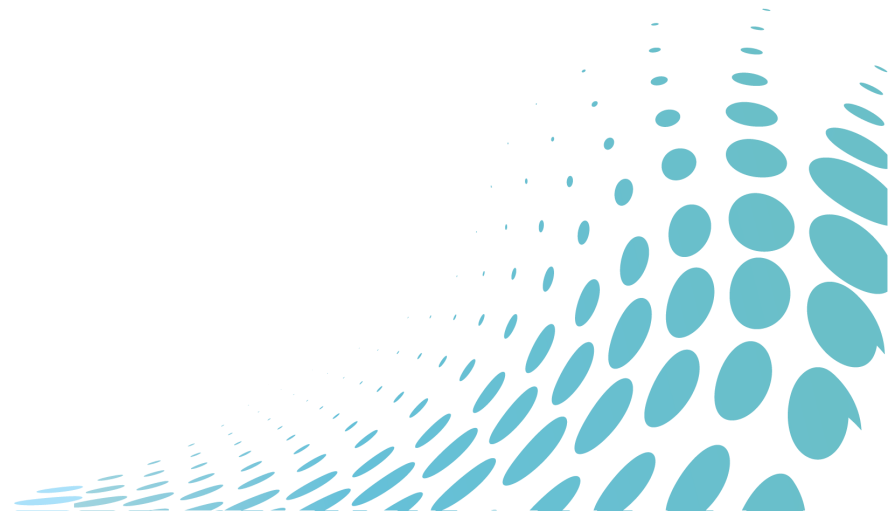
Får alle barn i din barnehage mulighet til å bli hørt? Lytter du?

- Får barna i din barnehage mulighet til å bli hørt?
- Gjelder det alle barn?
- Hvordan får barna mulighet til å gi uttrykk for sine meninger?
- Hva får de uttale seg om?
- Hvordan kommuniserer barn?
- Blir de tatt på alvor?

Artikkel 31 - Barns rett til lek

Barnet har rett til hvile, fritid og lek, og til å delta i kunst og kulturliv.

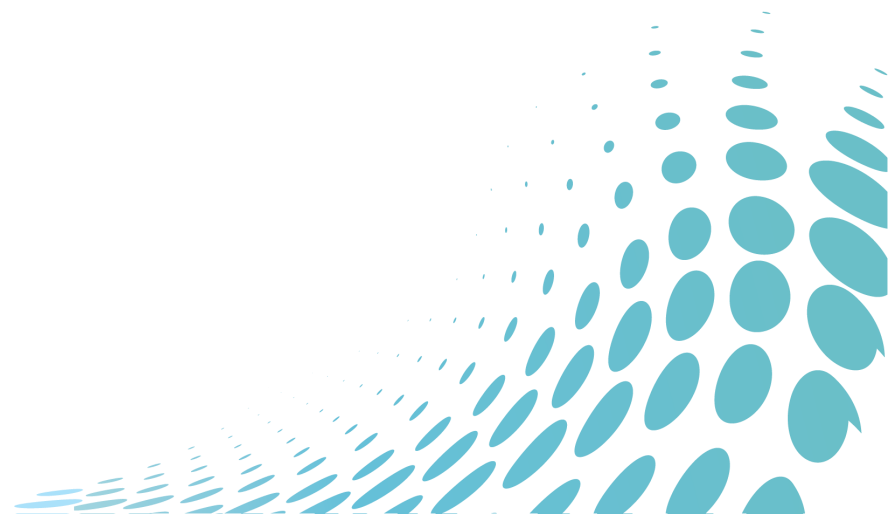
Fns komitee for barns rettigheter uttaler:

- De viktigste kjennetegnene ved lek er moro, usikkerhet, utfordring, fleksibilitet og ikke-produktivitet.
- Barns utvikling kan støttes av kjærlighet og omsorgsfulle voksne som forholder seg til barn gjennom lek.
- Lek og rekreasjon er viktige for helsen og trivselen til barn, og fremmer utvikling av kreativitet, fantasi, selvtillit, mestringstro, samt fysiske, sosiale, kognitive og emosjonelle styrker og ferdigheter.

Udir.no

- <http://www.udir.no/Barnehage/Stotteressurser/filmer-fra-barnehagehverdagen/lek-i-barnehagen/>

Norsk lov

2003: Menneskerettighetsloven § 2 nr.4.

Barnekonvensjonen tatt inn som en del av norsk lov.

Grunnlovsendring 2014 - § 104

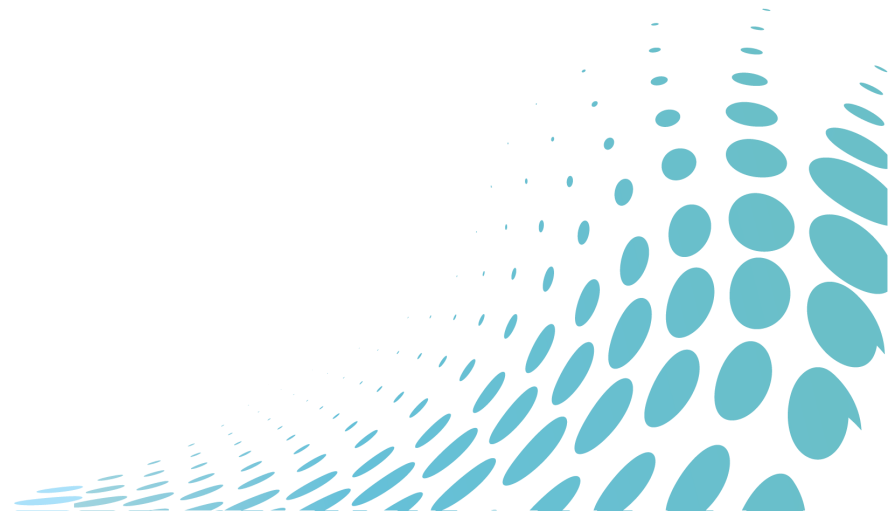
Barn har krav på respekt for sitt menneskeverd. De har rett til å bli hørt i spørsmål som gjelder dem selv, og deres mening skal tillegges vekt i overensstemmelse med deres alder og utvikling.

Barnehageloven § 1 – formål og innhold

*Barnehagen skal i samarbeid og forståelse med hjemmet ivareta **barnas behov for omsorg og lek**, og fremme læring og danning som grunnlag for allsidig utvikling. Barnehagen skal bygge på grunnleggende verdier i kristen og humanistisk arv og tradisjon, slik som respekt for menneskeverdet og naturen, på åndsfrihet, nestekjærlighet, tilgivelse, likeverd og solidaritet, verdier som kommer til uttrykk i ulike religioner og livssyn og som er forankret i menneskerettighetene.*

Barnehageloven § 3 Barns rett til medvirkning

«Barn i barnehagen har rett til å gi uttrykk for sitt syn på barnehagens daglige virksomhet.

Barn skal jevnlig få mulighet til aktiv deltakelse i planlegging og vurdering av barnehagens virksomhet.

Barnas synspunkter skal tillegges vekt i samsvar med dets alder og modenhet.»

Forskrift om rammeplan for barnehagen

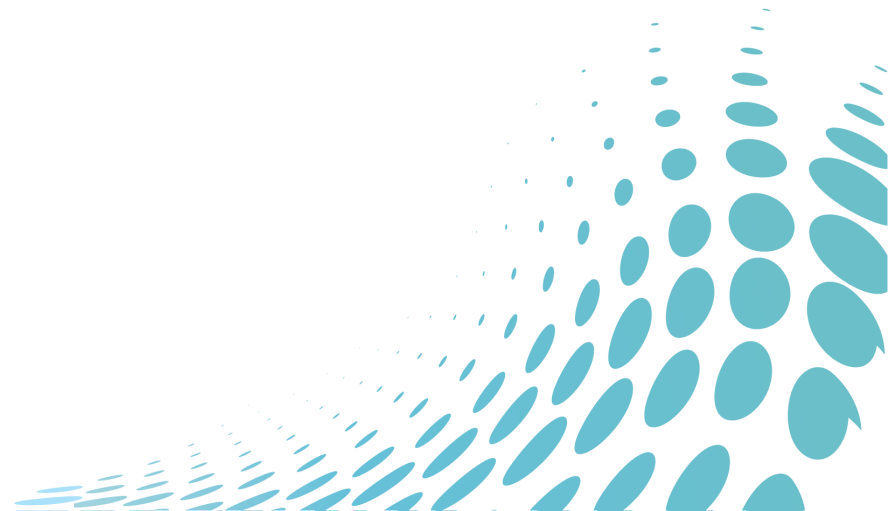
Kapitteloversikt:

Innledning

Del 1. Barnehagens samfunnsmandat

Del 2. Barnehagens innhold

Del 3. Planlegging og samarbeid

- Målet med rammeplanen er å gi styrer, pedagogiske ledere og det øvrige personalet en forpliktende ramme for planlegging, gjennomføring og vurdering av barnehagens virksomhet.
- Rammeplanen gir også informasjon til foreldre, eier og tilsynsmyndighet.
- Rammeplanen retter seg derfor mot barnehagens personale, som et redskap for planlegging, dokumentasjon og vurdering.

Samfunnsmandat

Barnehagen skal støtte og ta hensyn til det enkelte barn, samtidig som hensynet til fellesskapet ivaretas. Barnehagen skal sikre barn under opplæringspliktig alder et oppvekstmiljø som både gir utfordringer som er tilpasset barnets alder og funksjonsnivå og trygghet mot fysiske og psykiske skadevirkninger. Barnehagen skal styrke barns muligheter for læring og aktiv deltakelse i et fellesskap med jevnaldrende. Barnehagen skal ha de fysiske, sosiale og kulturelle kvaliteter som til enhver tid er i samsvar med eksisterende kunnskap og innsikt om barndom og barns behov. Barnehagen skal ha en helsefremmende og en forebyggende funksjon og bidra til å utjevne sosiale forskjeller. Barnehagen har en samfunnsoppgave i tidlig forebygging av diskriminering og mobbing.

Forskrift om rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver

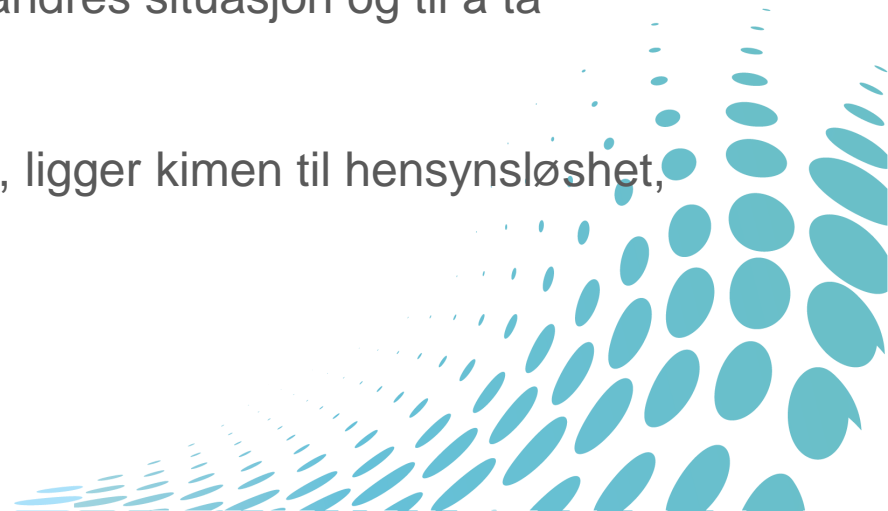
Kapittel 1. Barnehagens formål, verdigrunnlag og oppgaver.

1.5 Barns medvirkning

Barn har rett til å uttrykke seg og få innflytelse på alle sider ved sitt liv i barnehagen.

Barn må støttes til å øve seg inn i andres situasjon og til å ta hensyn til andre.

Der hvor barns selvfølelse krenkes, ligger kimen til hensynsløshet, mobbing og manglede empati.

Den vonde magefølelsen!

§ 20. Taushetsplikt

§ 20 «For virksomheter etter denne lov gjelder reglene om taushetsplikt i forvaltningsloven §§ 13 til 13f tilsvarende.»

Forvaltningsloven § 13:

Plikt til å hindre at andre får adgang eller kjennskap til det han i forbindelse med tjenesten eller arbeidet får vite om:

1- noens personlige forhold.

Personlige forhold: familieforhold, sykdommer, økonomiske forhold.....

Plikt til å hindre:

Ikke fortelle til andre.

Aktiv innsats for å forhindre at andre får tilgang til opplysningene.

Meldeplikt til barnevernet er et lovbestemt unntak fra taushetsplikten. Meldeplikten går foran taushetsplikten.

§ 22. Opplysningsplikt til barneverntjenesten

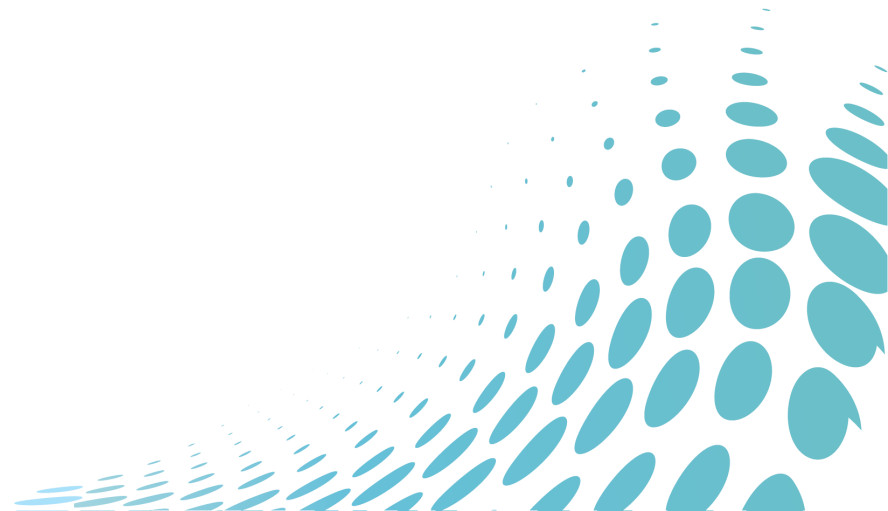
«Barnehage**personalet** skal i sitt arbeid være **oppmerksom** på forhold som kan føre til tiltak fra barneverntjenestens side.

Uten hinder av taushetsplikt skal barnehage**personalet** av **eget tiltak gi** opplysninger til barneverntjenesten, når det er **grunn til å tro** at et barn blir **mishandlet** i hjemmet eller det foreligger andre former for **alvorlig omsorgssvikt**, jf. lov om barneverntjenester § 4-10, § 4-11, § 4-12, eller når et barn har vist **vedvarende alvorlige adferdsvansker**, jf. samme lov § 4-24. Også etter **pålegg** fra de organer som er ansvarlige for gjennomføringen av lov om barneverntjenester, plikter barnehagepersonalet å gi slike opplysninger. Opplysninger skal **normalt** gis av styrer.»

«barnehagepersonalet»

- Leder/styrer
- Pedagogisk leder
- Barnehagelærer
- Assistenter- Barne og ungdomsarbeidere
- Vaktmester
- Renholder
- Kjøkkenpersonal

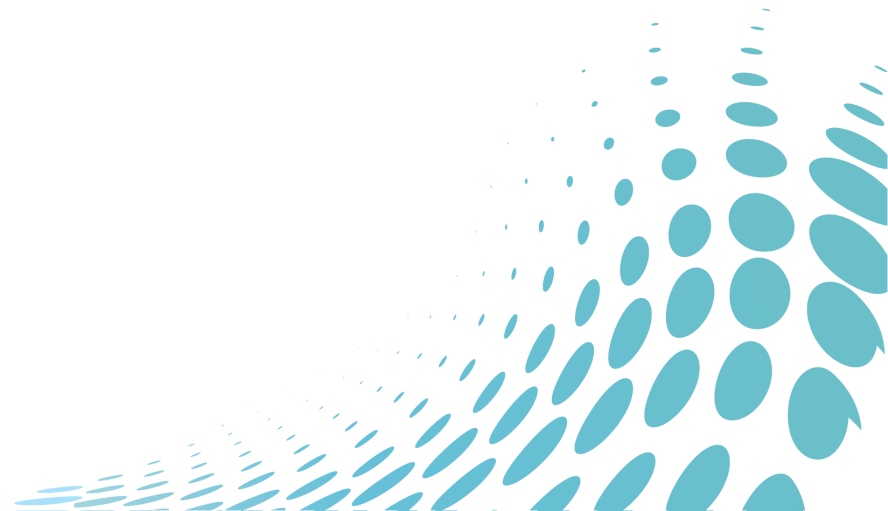

En individuell plikt!

Et personlig ansvar!

«Opplysninger skal normalt gis av styrer» jf. barnehageloven § 22 andre ledd siste setning.

Oppmerksomhetsplikt

- «Oppmerksom» på forhold som kan føre til tiltak fra barneverntjenestens side.
- Følge med, være på vakt, være aktsom og observant.
- Det kreves tilstrekkelig kunnskap om mishandling og omsorgssvikt av barn for å kunne oppfylle oppmerksomhetsplikten.

«Grunn til å tro»

- Ikke krav om sikker viten.
- Må ha noe mer enn en vag mistanke.
- Opplysningene skal gis umiddelbart til barneverntjenesten.
- Skal som utgangspunkt ikke foreta egne ytterligere undersøkelser.
- Opplysningsplikten faller ikke bort om barnehageansatte prøver å avhjelpe situasjonen selv.
- Det foreligger ikke brudd på taushetsplikten dersom det viser seg at situasjonen var mindre alvorlig enn antatt.

Når inntreer opplysningsplikten?

- Alvorlige tilfeller.
- Fare for at barnet tar alvorlig skade.
- Ikke tilstrekkelig at barnet ikke lever under optimale forhold.
- Personalet skal vurdere barnets omsorgssituasjon ut fra sitt faglige ståsted og sin kjennskap til barnet og familien.

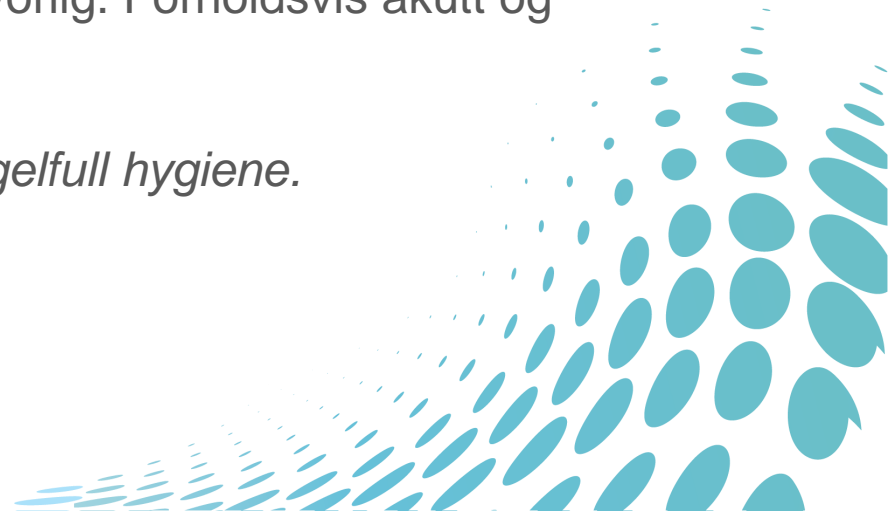
Mishandling i hjemmet eller alvorlig omsorgssvikt

- **Mishandling:** Ulike former for gjentatte tilfeller av fysiske eller psykiske overgrep eller legemskrenkelseser.

Slag, spark, forgiftning, trusler om straff, vitne til vold.

- **Alvorlig omsorgssvikt:** Foreldres svikt i den daglige omsorgen av barna. Omsorgssvikten må være alvorlig. Forholdsvis akutt og kritisk.

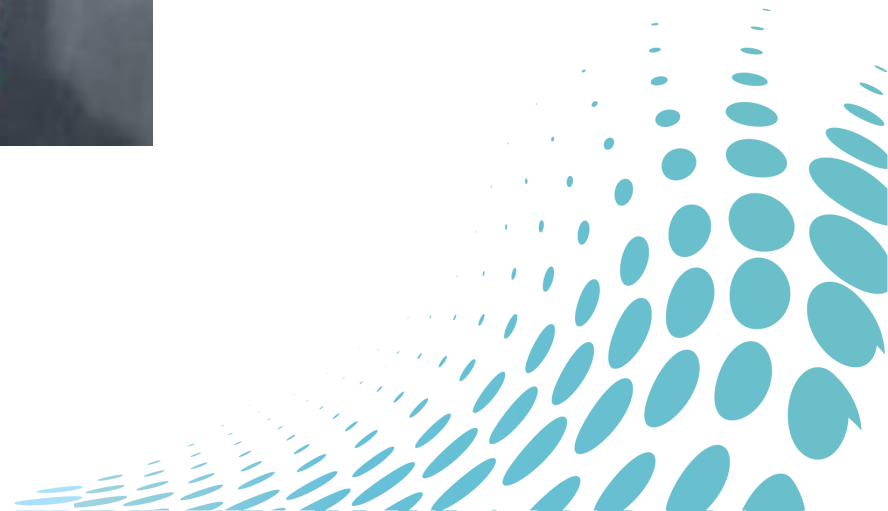
Ikke mat, ikke tilpassede klær, mangelfull hygiene.

Et selvstendig ansvar!

- Opplysningsplikten er **et selvstendig** og **individuell** ansvar som påligger alle barnehageansatte

Hvem melder til barneverntjenesten?

Barnehagene er tett på barn i deres første leveår.

- Gir en god forutsetning for å fange opp barn som ikke har det bra.

I 2012 ble det startet 34591 undersøkelsessaker.

1 868 etter melding fra barnehagene

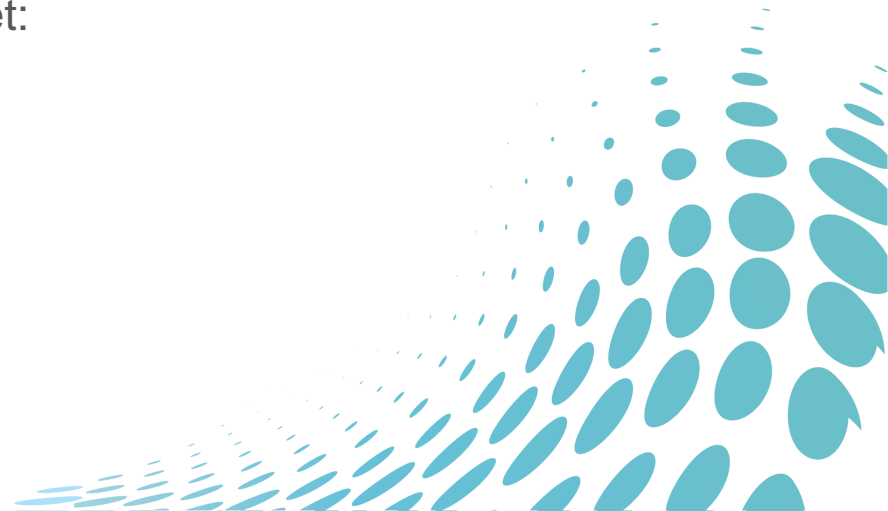
4 587 etter melding fra skolene

Barnehagene melder oftere til barnevernet:

- i 2008 ble det gitt 645 meldinger

- i 2012 ble det gitt 1305 meldinger

(Dette for barn i aldersgruppen 0-5 år)

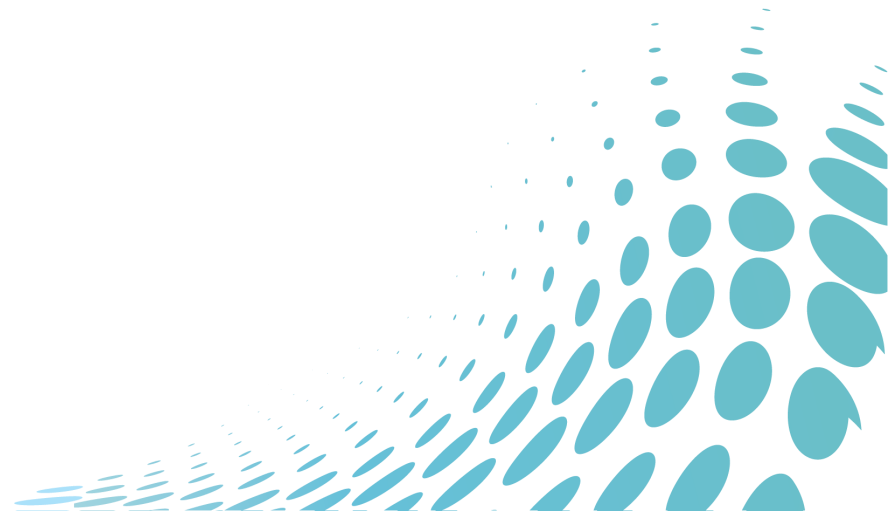
Oppfyllelse av opplysningsplikten

- Bekymringsmelding sendes til den kommunale barneverntjenesten
- Skriftlig bekymringsmelding
- Muntlig bekymringsmelding i akutte situasjoner
- Bekymringsmeldingen **kan ikke være anonym**
- Foreldrene **bør** som et utgangspunkt informeres
- Når vilkårene er oppfylte, skal bekymringsmeldingen sendes **umiddelbart**

Hvorfor er slik? Hva kan hindre at det blir meldt til barnevernet når det trengs?

- Overordnede har ansvaret og vet best»
- «Noen andre har sikkert sett det»
- «Barnevernet er sikkert inne allerede»
- «Det er sikkert ikke så ille som jeg tror»
- Negative oppfatninger om barnevernet – de har jo så lange ventelister
- Samarbeidsrelasjonen til foreldrene
- Vente og se holdning
- Kan bli utsatt for sinne/hevnaksjoner
- Kanskje barnet får det verre
- Tilhører den private sfære
- Frykten for å ta feil

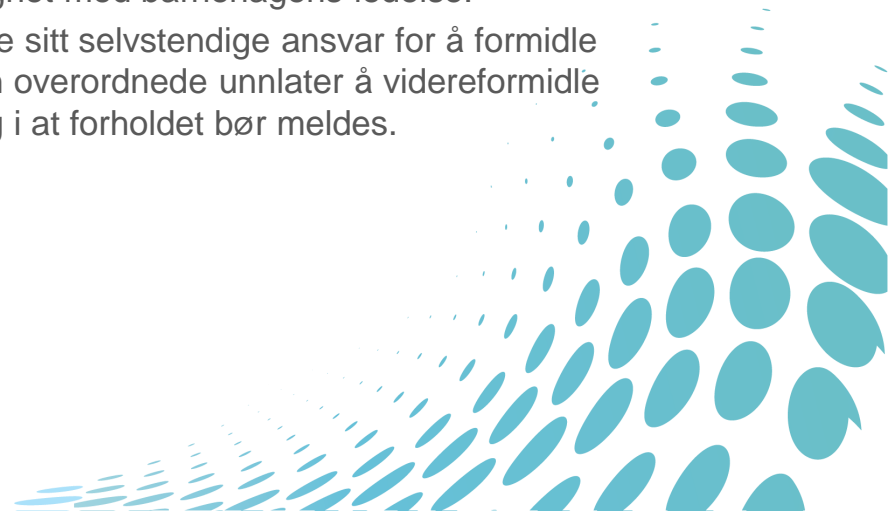
Rutiner knyttet til opplysningsplikten

Overordnet mål: Barnets beste

- Informasjon til alle ansatte og foreldre om barnehagens oppmerksomhets- og meldeplikt
- Interne rutine for å evaluere vanskelige saker og bearbeide hvordan barnehagen forholder seg til faktorer som kan virke hindrende for melding til barnevernet
- Alle ansatte involveres
- Barnehagen kan etablere rutiner som innebærer at opplysningene til barneverntjenesten formidles gjennom styrer. Rutinen bør avklares internt. Likeledes bør det avklares i forkant hvordan ansatte forholder seg ved eventuell uenighet med barnehagens ledelse.
- En slik rutine fratår likevel ikke den enkelte ansatte sitt selvstendige ansvar for å formidle opplysningene til barneverntjenesten, dersom den overordnede unnlater å videreformidle opplysningene, eller den overordnede ikke er enig i at forholdet bør meldes.

Ved behov:

- Anonyme drøftinger med barnevernet

Lykke til med en viktig og betydningsfull jobb!

- <http://www.udir.no/>
- <https://www.unicef.no/>
- <https://lovdata.no/>